

>>> PROGRAM

J. Sibelius (1865–1957):

**Romanca za godalni orkester
v C-duru, op. 42**

R. Strauss (1864–1949):

**Romanca za violončelo in godala
v F-duru, op. 75** (prir. E. Dindo)

A. Dvořák (1841–1904):

**Tihi gozdovi (Klid) za violončelo in godala
B. 182 (op. 68/5)** (prir. E. Dindo)

G. Puccini (1858–1924):

Krizanteme, elegija za godala

G. Rossini (1792–1868):

**Solza (Une Larme), tema in variacije za
violončelo in godala** (edicija Eliodoro
Sollima)

O. Respighi (1879–1936):

Stare arije in plesi za godala, P. 172

*Italiana
Arie di corte
Siciliana
Passacaglia*

>>> NAPOVEDUJEMO

Sobota, 7. marec 2020, ob 20.15

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

Koncert ob 8. marcu:

**Lara Janković & Radio Mondo:
"Večer šansonov in koncert za dva"**

Izredni koncerti

Sreda 18. marec 2020, ob 20.00

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

**Pozdrav pomladi, dobrodelni koncert z
Etno bando Poseben gušt**

Izredni koncerti

Četrtek 19. marec 2020, ob 20.00

Grad Kromberk

Sanja Repše, violončelo

Aleksandra Pavlovič, klavir

Grajske harmonije

**i Solisti
di Pavia**
Enrico Dindo
direttore

FONDAZIONE
BANCA DEL MONTE
DI LOMBARDIA

Bevkov trg 4
5000 Nova Gorica

E: pr@kulturnidom-ng.si
W: www.kulturnidom-ng.si
T: +386 (0)5 335 40 13

39. sezona/6. koncert

Komorni orkester

I SOLISTI DI PAVIA

Enrico Dindo,
violončelo in umetniški vodja

**Ponedeljek,
2. marec 2020,**
ob 20.15

Velika dvorana
Kulturnega doma Nova Gorica

»»» V glasbi finskega skladatelja **Jeana Sibeliusa** je ujeta Finska, njen mraz, gozdovi, jezera in sramežljivo sonce. Za njega ne moremo reči, da je nacionalni skladatelj, je več, v glasbi je izražal patriotizem. Orkestrska miniatūra Romanca za godalni orkester v C-duru, op. 42, ki jo je napisal leta 1903 v poznoromantičnem slogu, nima nič patriotskega. Je pa v njej več umetelno predelanih fragmentov iz finske ljudske glasbe, in zato ima nekaj nordijskega v sebi. Tridelna skladba ima na začetku počasen Andante, sledi mu hitrejši srednji del, zaključí se spet bolj umirjeno. Čar te skladbe, ki nekaj dolguje Griegu in Čajkovskemu, je v preprosti melodiji in neposrednosti godalnega zvena. Glasba je otožno elegična in na neki način odseva prostranost osamljenih finskih pokrajin, pa tudi hladno lepoto nordijske sage. V njej se trenutki veselja le blago pokažejo, bolj se v svoji izraznosti usmerja v notranje doživljanje, ki pa je bogato, slikovito in neizmerno raznoliko.

»»» Legendarni nemški dirigent in pianist Hans von Bülow, ki je v **Richardu Straussu** prvi prepoznal umetniško veličino, je o njem govoril kot o Richardu III.; prvi je bil Wagner, ki nima neposrednega dediča, Strauss pa bi lahko prevzel tretje mesto po njegovem mnenju. Romanca v F-duru, op. 75 (v izvorniku za violončelo in simfonični orkester), je začetniško delo, ki ga je napisal pri 19 letih (leta 1883), ko je študiral na Univerzi v Münchnu. Skupaj s Simfonijo v f-molu, op. 12, iz istega leta sta prva resna poskusa pisanja orkestrske glasbe. Romanco opredeljujejo dolge lirične pasáže violončela in orkestrska spremljava, ki še ni tako zgoščena, kot je v njegovih slavnih simfoničnih pesnitvah Smrt in poveličanje, Vesele potegavščine Tilla Eulenspiegla, Tako je govoril Zaratustra ali Alpska simfonija. Richard Strauss je napisal svoje najboljše skladbe v mladih letih, do svoje smrti pa je njegova glasba postala klasična. Malo skladatelj je to doživel v svojem življenju, kar dokazuje njegov vpliv, pomembnost in slavo.

»»» Violončelo ni bilo glasbilo po izboru **Antoniana Dvořáka**. V njegovem opusu sta samo dve izvorni deli zanj: Rondo v g-molu, op. 94, in znameniti Koncert za violončelo v h-molu, op. 104, eden najlepših koncertov za violončelo nasploh. Anekdota pravi, da naj bi bil celo skladatelj sam šokiran nad svojo odločitvijo, da bo napisal Koncert za violončelo. Vse ostale skladbe za violončelo so priredbe drugih del, vključno s Tihimi gozdovi, ki pa je tako dobro napisana, da je bolj znana v priredbi za violončelo kot v izvorniku za klavirski duo. Značajska lirično skladbo krajšo obsežna in razkošna melodija ter vztrajno ponavljajoče sinkope. Napisal jo je za svojo poslovilno turnejo leta 1892, preden je odšel v ZDA. Tihí gozdovi temelji na skladbi iz niza Iz čeških gozdov, B. 133. Klid, ki bi bil bolj primeren naslov, po češko pomeni spokoj, mir. Naslov Tihí gozdovi je ohranila po prvi izdaji, v kateri je bila natisnjena po nemško, kot Waldesruhe.

»»» Talent **Giacoma Puccinija** je bil vedno na področju upodabljajoče umetnosti, zato je v njegovem opusu le malo neopernih del. Godalni kvartet kot zvrst pa mu je bil blizu. V času študija je napisal več skladb za to zasedbo. Elegijo za godala, Krizanteme, je napisal leta 1890 po nenadni smrti prijatelja Amadeja Savojskega, vojvode iz Aoste, ki je umrl pri 44 letih. Dogodek je Puccinija pretresel; enostavno elegijo je napisal pod močnim navdihom, čez noč. Skladbo je razdelil na tri dele: prvi je poln nemira in kromatičnih figur, drugi vsebuje otožno temo, ki si jo podajajo posamezna glasbila, kratka ponovitev prvega dela pa sklene to žalobno delo. V 20. stoletju je priredba te skladbe za godalni orkester postala zelo priljubljena. Dve temi iz Krizantem je uporabil v operi Manon Lescaut.

»»» **Gioachino Rossini** je še en pomemben italijanski operni skladatelj, ki je le malo znan po glasbi, ki je v senci njegovih opernih mojstrov. Glasbeni svet je skladatelj leta 1829 pretresel z vestjo, da se pri svojih 37 letih umika od opere. To pa še ni pomenilo, da je nehal ustvarjati. Med letoma 1857 in 1868 je napisal okrog 150 skladb, zbranih v 13 knjig Grehí starosti (Péchés de vieillesse). Skladbe so večinoma klavirske, nekaj je samospevov ter skladb za vokalne in instrumentalne sestave. Une larme ali solza je karakterna desetminutna skladba za kontrabas in klavir, ki jasno kaže skladateljevo poznavanje zvočnih lastnosti godal in njihove zvočne kvalitete, ki je sorodna človeškemu glasu oziroma petju. Skladbo, oblikovano kot temo z variacijami, opredeljuje ekspresivna melodičnost, v počasnih delih je veliko dramatičnih arij, polnih patosa, vrednih imena velikega opernega skladatelja.

»»» Italijanski skladatelj **Ottorino Respighi** je napisal šest nizov s pitoreskimi skladbami Stare arije in plesi. Cikel za godala povezuje štiri, ki temeljijo na italijanskih in francoskih skladbah za lutnjo in kitaro iz 16. in 17. stoletja iz zbirke transkripcij italijanskega muzikologa Oscarja Chilesottija z začetka 20. stoletja. Italiano, v $\frac{3}{4}$ taktovskem načinu, oblikujeta dve galiardi (znan evropski renesančni ples): anonimna skladba iz okrog leta 1600 ter La Cesarina Santina Garsija da Parma. Drugi stavek, Dvorne arije, je suita v malem in temelji na očarljivih pesmih Jean-Baptista Besarda z dodano bogato harmonizacijo. Vključuje pesmi: Žalostno te je ljubiti (Andante cantabile), Zbogom za vedno, pastirica (Allegretto), Ljubke oči, ki jasno vidijo (Vivace), Čoln ljubezni (Lento con grande espressione), Kakšno božanstvo se dotika moje duše (Allegro vivace) in Je zaradi moje nedolžnosti, da me ljubiš (Vivacissimo). Tretji stavek, ki je melanholičen in resnoben, vsebuje popularno anonimno skladbo iz 17. stoletja, La Spagnoletta. Četrti pa vključuje baročni kitarški capriccio Ludovica Roncallija z nizom naraščajočih dramatičnih variacij na ponavljajoči se basovski liniji.

»»» Italijanski violončelist **Enrico Dindo** se je rodil v glasbeni družini in prišel v stik z violončelom pri šestih letih. Specializiral se je pod mentorstvom Antonia Janigra in leta 1997 postal lavreat mednarodnega glasbenega tekmovanja Mstislav Rostropovič v Parizu. Zatem je začel kariero virtuoz – solista. Nastopa z orkestri mednarodnega slovesa (Filharmoniki BBC, Scala, Sankt Peterburg in Rotterdam, z nacionalnim francoskim orkestrom in orkestrom mesta Toulouse, s simfoničnimi orkestri São Paulo, NHK Tokio, s Tokijskimi in Čikaškimi simfoniki, Gewandhausorchester) in pod taktirko slavnih dirigentov, med njimi so Riccardo Chailly, Gianandrea Noseda, Myung-Whun Chung, Paavo Järvi, Valerij Gergijev, Jurij Temirkanov, Riccardo Muti in Mstislav Rostropovič. Poučuje violončelo na švicarskem konservatoriju v Luganu in na Akademiji za violončelo Pavia ter na poletni šoli na Akademiji Tibor Varga v Sionu. Snema za diskografske hiše, kot sta Chandos in Decca. Je akademik na Akademiji Svete Cecilije v Rimu in igra na violončelo Pietra Giacoma Rogerija, ki je izdelan leta 1717. Komorni orkester I Solisti di Pavia je ustanovil leta 2001.

»»» Mstislav Rostropovič je na povabilo Enrica Dinda leta 2001 sprejel častno predsedstvo komornega orkestra **I Solisti di Pavia** in to je bil tudi uradni začetek delovanja, ki ga je zasedba potrdila z odmevnim debitantskim koncertom v Gledališču Fraschini v Pavii. Čez leto je zasedba nastopala po vsej Italiji in v 2002 začela s koncerti v tujini utrjevati svoj mednarodni ugled. Sledili so koncerti v Moskvi, Sankt Peterburgu, Vilni, Bejrutu in Alžiru. V letu 2006 so I Solisti di Pavia imeli obsežnejšo turnejo po Južni Ameriki. Zatem so gostovali na Malti, imeli koncerte v milanski Scali in sanktpeterburškem Ermitažu, dvorani Gaveau v Parizu in ponovno krenili na daljšo turnejo po Južni Ameriki. Leta 2017 so nastopili v veliki dvorani moskovskega konservatorija in s tem dokončno utrdili svoj mednarodni sloves. V domačem mestu, Pavia, pripravljalo posebne koncertne nize in abonmaje, vključujejo se v dobrodelne akcije in sodelujejo z več humanitarnimi organizacijami. Leta 2016 so začeli s priljubljenim pomladnim festivalom Dvorišča v glasbi, ki s koncerti komornih zasedb z glasbo oživljajo pozabljene, a pomembne naravne, kulturne in zgodovinske spomenike mesta Pavia in okolice. Posvečajo se grajenju stika z mlajšim občinstvom s posebnimi, mladim namenjenimi dogodki, v katerih prepletajo glasbo in stripovsko umetnost. O zasedbi I Solisti di Pavia sta posneta dva daljša dokumentarna filma, Enrico Dindo e I Solisti di Pavia ter Variazioni su Pavia. Orkester ima obsežno diskografijo, od leta 2012 snema za založbo Decca.

Metka Sulič

